

بنام خداوند جان و دین

انتخاب‌های حسابداری

با نگاهی به تئوری‌های حسابداری

نویسنده:

دکتر حدیثه نصیری الموتی

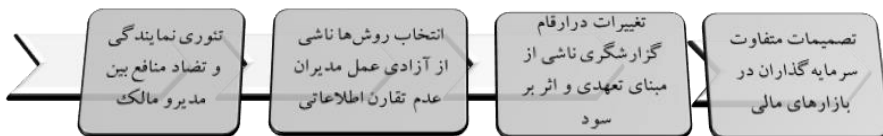
مدرس دانشگاه

ناشر: دانشگاه

مقدمه

مطابق تئوری نمایندگی همه‌ی اقدامات فردی توسط نفع شخصی برانگیخته می‌شود و اینکه افراد در یک حالت فرصت‌طلبانه اقدام به افزایش ثروت خود می‌کنند. یکی از فرضیه‌های تئوری نمایندگی، وجود تضاد منافع بین مدیر و مالک است. مدیران با برخورداری از سطح آگاهی بیشتر نسبت به استفاده‌کنندگان، سعی دارند تا تصویر واحد تجاری را مطلوب جلوه دهند و از این عدم تقارن اطلاعاتی به گونه‌ای استفاده کنند که بهترین تصویر را از عملکرد آن‌ها در شرکت نشان دهد. صورت‌های مالی نتیجه عملکرد مدیران در شرکت است. برخی از اطلاعات مربوط فعالیت‌های شرکت از جمله سود به روش تعهدی و با اعمال نظر و قضاوت‌های مدیران تعیین می‌گردد و در قالب گزارشات مالی به بازار علامت‌دهی می‌شود. از اینرو مدیران بواسطه دسترسی به اطلاعات نهانی شرکت دست به انتخاب‌هایی می‌زنند که با اثرگذاری بر سود می‌تواند تأثیرات متفاوتی بر تصمیمات استفاده‌کنندگان داشته باشد. انتخاب‌های حسابداری متأثر از سه تئوری نمایندگی، تئوری عدم تقارن اطلاعاتی و تئوری علامت‌دهی است و عوامل مختلفی می‌تواند بر آن اثر بگذارد که بررسی هر کدام قابل توجه می‌باشد لذا اهمیت بررسی این موضوع می‌تواند یک بستر مطالعاتی جدیدی را برای محققان فراهم کند از این حیث که امکان شناخت بیشتری از رفتار مدیریت در فرآیند گزارشگری سود را فراهم می‌سازد و توجه تدوین‌کنندگان استاندارد را به تنوع روش‌ها و آزادی عمل مدیران برای انتخاب روش‌ها جلب می‌کند. چارچوب مفهومی مقدمه در نمودار الف نمایش داده شده است.

نمودار الف: چارچوب مفهومی مقدمه

پیش‌گفتار

به نام خداوند حسابگر و حسابرس
حسابدار زمین و آسمان و هر آنچه در اوست
هم او که افتتاحیه و اختتامیه همه حساب‌ها و کتاب‌های دنیا در دستان توانمندش است.

تئوری خوب مثل موتوری است که علم در حال پیشرفت را به حرکت درمی‌آورد، تلاش‌های تحقیقاتی را سازماندهی می‌کند و ارتباط بین محققان را درمورد یک موضوع تسهیل می‌کند. بدون تئوری، یک رشته معمولاً با الگوهای تلاش نابسامان روبرو می‌شود و با یافته‌های تحقیقاتی که اغلب در تضاد هستند و اشتراکات کمی با هم دارند راه بجایی نمی‌برند. بنابراین تئوری خوب، عاملی است که فرآیند تحقیق علمی را به یک جریان منسجم اطلاعات پیوند می‌دهد و همه‌ی تحقیقات را همسو می‌کند. حسابداری مملو از تئوری‌هایی است که هر کدام مسیری برای محققین در این حوزه خواهد بود. کتاب پیش رو در قالب نه فصل به بررسی موضوع انتخاب‌های حسابداری توسط مدیران ازمنظر مباحث و تئوری‌های مرتبط با آن می‌پردازد. بلاشک این گردآوری نیز همچون تمام دست مایه‌های بشر، خالی از اشکال نخواهد بود. لذا از همه عزیزان و خوانندگان محترم تقاضا دارم این حقیر را از نظرات ارزشمندشان بی بهره نگذارند.

حدیثه نصیری الموتی

nasirialamoti@gmail.com

پاییز ۱۴۰۳

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

فصل اول: پاسخگویی و حسابداری تعهدی

۱-۱	مقدمه	۱۱
۲-۱	مسئولیت پاسخگویی	۱۲
۳-۱	مبنای حسابداری و مسئولیت پاسخگویی	۱۴
۴-۱	تعریف حسابداری تعهدی	۱۶
۵-۱	تفاوت حسابداری تعهدی و نقدی	۱۷
۶-۱	مزایای حسابداری تعهدی	۱۸
۷-۱	معایب حسابداری تعهدی	۱۹
۸-۱	نقش مبنای تعهدی در مسئولیت پاسخگویی	۲۰
۹-۱	جایگاه مبنای تعهدی از نظر هیأت استانداردهای حسابداری	۲۰

فصل دوم: تئوری نمایندگی

۱-۲	مقدمه	۲۳
۲-۲	ماهیت تئوری نمایندگی	۲۳
۳-۲	الگوی اساسی تئوری نمایندگی	۲۵
۴-۲	مشکلات نمایندگی	۲۶
۵-۲	محدودیت‌های تئوری نمایندگی	۲۷
۶-۲	عوامل کاهنده مشکلات تئوری نمایندگی	۲۷
۷-۲	هزینه‌های نمایندگی	۲۹
۸-۲	انتقادات وارد شده به تئوری نمایندگی	۳۰

فصل سوم: تئوری عدم تقارن اطلاعاتی

۱-۳	مقدمه	۳۳
۲-۳	ماهیت عدم تقارن اطلاعاتی	۳۳
۳-۳	انواع عمده عدم تقارن اطلاعاتی	۳۴
۴-۳	انواع اطلاعات نامتقارن	۳۶

۳۷	۵-۳ عوامل تشدید عدم تقارن اطلاعاتی
۳۹	۶-۳ پیامدهای عدم تقارن اطلاعاتی و راهکارهای کاهش آن
۴۳	۷-۳ معیارهای اندازه‌گیری عدم تقارن اطلاعاتی
	فصل چهارم: افشای اطلاعات و انواع آن
۴۸	۱-۴ مقدمه
۴۹	۲-۴ ماهیت افشا
۵۰	۳-۴ هدف از افشای اطلاعات شرکت‌ها
۵۰	۴-۴ افشای اجباری
۵۲	۵-۴ دو مکتب فکری در مورد افشای گزارشات توضیحی
۵۳	۶-۴ افشای اختیاری (داوطلبانه)
۵۵	۷-۴ تئوری‌های معرف رویه افشای اختیاری (داوطلبانه)
۵۷	۸-۴ افشای تلویحی اطلاعات
	فصل پنجم: رویکردهای حسابداری با نگاهی ویژه به تئوری اثباتی
۶۰	۱-۵ مقدمه
۶۱	۲-۵ رویکرد هنجاری و اثباتی
۶۳	۳-۵ رویکرد مناسب برای تئوری‌پردازی در حسابداری
۶۳	۴-۵ تئوری اثباتی حسابداری
۶۴	۵-۵ دو فرآیند در تئوری اثباتی حسابداری
۶۵	۶-۵ دلایل واتس و زیرمن از ارائه تئوری اثباتی حسابداری
۶۷	۷-۵ سه فرضیات اصلی در تئوری اثباتی حسابداری
۶۸	۸-۵ ایرادات وارد شده بر تئوری اثباتی حسابداری
	فصل ششم: تئوری علامت‌دهی
۷۲	۱-۶ مقدمه
۷۲	۲-۶ ماهیت علامت‌دهی
۷۳	۳-۶ عناصر اولیه تئوری علامت‌دهی
۷۴	۴-۶ مفهوم علامت‌دهی به عنوان یک کنش
۷۵	۵-۶ علت علامت‌دهی به بازار

فصل هفتم: انتخاب‌های حسابداری

۷-۱	مقدمه	۷۹
۷-۲	نقش انتخاب‌های مدیران	۷۹
۷-۳	انگیزه‌های مدیران از انتخاب روش‌ها	۸۰
۷-۳-۱	انگیزه‌های قرارداد بدهی	۸۱
۷-۳-۲	انگیزه‌های بازار سرمایه	۸۲
۷-۳-۳	انگیزه‌های مالیاتی	۸۳
۷-۳-۴	انگیزه‌های سیاسی	۸۳
۷-۳-۵	انگیزه‌های شخصی	۸۴

فصل هشتم: تئوری‌های مربوط به انتخاب‌های حسابداری

۸-۱	مقدمه	۸۶
۸-۲	طبقه‌بندی انتخاب‌های حسابداری	۸۶
۸-۳	تئوری‌های مربوط به انتخاب‌های مدیران	۸۷
۸-۳-۱	تئوری قراردادی شرکت	۸۸
۸-۳-۲	تئوری اثباتی حسابداری	۸۹
۸-۳-۳	تئوری نهادی	۸۹

فصل نهم: عوامل مؤثر بر انتخاب‌های حسابداری

۹-۱	مقدمه	۹۳
۹-۲	دلایل انتخاب روش‌های حسابداری	۹۳
۹-۳	سطوح انتخاب‌های حسابداری	۹۴
۹-۳-۱	عوامل تعیین‌کننده مربوط به کشورها	۹۵
۹-۳-۲	عوامل تعیین‌کننده مربوط به شرکت‌ها	۹۷
۹-۳-۳	عوامل تعیین‌کننده مربوط به ویژگی مدیران	۹۷